

درس چهاردهم - ادب از که آموختی؟

واژگان

طبق غازی : طبلی که پیشایش لشکر به صدا در می آمد - طبل جنگی	مشک : ماده روغنی بسیار معطر و خوش بو
پرهیزکردن : دوری کرد - خودداری	اندوخت : جمع کرد - گرد آوری کرد
آموخت : یاد گرفت - یاد داد	چندان : هر مقدار - هر اندازه
عطار : عطر فروش	طلبه : صندوقچه
ناپسند : بد نامناسب	غازی : جنگجو

هم خانواده

طلب : طالب - مطلوب	رنج : رنجیده - رنجور
عالم : علم - معلوم - علوم	طالب : طالب - مطلوب
ادب : ادیب - آداب	عمل : عملیات
قادر : قدری - قدرت	عطار : معطر - عطر فروش
تفکر : فکر - متفکر - افکار	حق : حقایق - حقیقت

مخالف

سودمند : بی فایده	نادان : نادانا
دانان : نادان	رنج : راحتی - آسایش
عالم : جاہل - نادان	ناپسند : خوب و پسندیده
تهی : پر	بی ادب : با ادب

واژه های املایی

عسل - پرهیز - عطار - طبله - هنر نمای - طبل غازی - بلند آواز - میان تهی - بیهوده - سعی - عالم بی عمل - لقمان - نظر - ناپسند -
--

- سعدی شاعر قرن هفتم هجری قمری است . در شیراز به دنیا آمد و در همانجا درگذشت و به خاک سپرده شد . کتاب های گلستان و بوستان از جمله آثار او هستند .
- گلستان به نظم و نثر و بوستان به نظم نوشته شده است
- استاد سخن و شیخ اجل از لقب های اوست

ادب از که آموختی

دو کس رنج بیهوده برداشتند و سعی بی فایده کردند . یکی آن که اندوخت و نخورد و دیگر آن که آموخت و نکرد .

چون عمل در تو نیست نادانی

علم چندان که بیشتر خوانی

دو نفر هستند که همیشه بیهوده رنج می برند و تلاش بی فایده دارند . یکی آن کسی که مال خود را جمع کرد و استفاده نکرد و دومی آن کس که چیزی را یاد گرفت ولی به آن عمل نکرد .

هر چقدر علم و دانش بیاموزی ولی وقتی به آن عمل نکنی مانند فرد نادان هستی

یکی را گفتند عالم بی عمل به چه ماند ؟ گفت به زنبور بی عسل .

از شخصی پرسیدند دانشمندی که به علم و دانش خود عمل نمی کند مانند چیست؟ گفت مثل زنیوری است که عسل ندارد یعنی تلاشش فایده ای ندارد.

لقمان را گفتند: ادب از که آموختی؟ گفت از بی ادبان. هر چه از ایشان در نظرم ناپسند آمد از آن پرهیز کردم.

به لقمان گفتند ادب چه کسی یاد گرفتی؟ گفت از بی ادبان، هر کاری که از افراد بی ادب به نظرم بد و نامناسب می آمد آن را انجام نمی دادم.

مشک آن است که خود ببوید، نه آن که عطار بگوید. دانا چون طبله عطار است خاموش و هنرنمای و نادان چون طبل غازی بلند آواز و میان تهی.

مشک خوب مشکی است که خودش بوی خوب داشته باشد نه این که عطر فروش از بوی خوب آن تعریف کند.

انسان دانا مانند صندوقچه‌ی عطر فروش است بدون سر و صدا مثل صندوقچه که صدایی ندارد اما عطرش در همه جا پراکنده می شود و انسان نادان مانند طبل جنگ پر سر و صدا و تو خالی.

نکات دستوری:

به فعل های زیر دقت کنید.

مریم خورد. در این جمله می توانید از فعل پرسید مریم چه چیزی را خورد؟ برای این که پیام جمله کامل شود به کلمه یا کلمات دیگری نیاز داریم که جوابی برای این سوال است.

مادر گلدان را آورد. چه چیزی را آورد؟ گلدان را

(گلدان که جواب این پرسش انجام شده است نقش مفعول دارد و را نیز نشانه مفعول است)

مفهوم همه فعل های استفاده شده در جمله نیازی به کامل شدن با مفعول ندارند.

هوا سرد شد. در اینجا نمی توان از فعل پرسید چه چیزی را / چه کسی را

علی دفتر را برداشت.

این جمله از سه قسمت تشکیل شده است. یک قسمت اصلی که می دانیم فعل جمله است یعنی کاری که انجام شده است.

یک قسمت دیگر انجام دهنده کار است که به آن فاعل می گویند.

و قسمت سوم کلمه یا کلماتی هستند که مفهوم فعل را کامل می کنند. کلماتی که کار بر روی آنها انجام می شود و به آن مفعول می گویند. لیلا دوستش را دید.

فاعل مفعول فعل

نکته:

اول بهار زیبا و دل انگیز قلم به دست گرفت.

دومین نقاش تاستان گرم دست به کار شد.

کلمه هایی مانند اول، دومین، سوم، نخست، آخر، ابتدا باعث می شود که مطالب کل متن به هم مرتبط شوند و ترتیب زمانی را نشان می دهد.

پرسش‌های متن درس

- ۱ کلمه های در هم ریخته را مرتب کنید و جمله بنویسید .
ببود - مشک - عطار - آن که - خود - آن - نه - است - که - بگوید
- ۲ نمودار جمله های زیر را رسم کنید .
زهرا کتاب را آورد .
- ۳ معنی هر واژه را جلوی آن بنویسید .
عطار : طبله :
نایسنده : غازی :
چندان : پرهیز کردن :
- ۴ مفهوم جمله زیر را بنویسید .
دو کس رنج بیهوده برداشت و سعی بی فایده کردند یکی آن که اندوخت و نخورد و دیگر آن که آموخت و نکرد .
- ۵ مخالف کلمه های زیر را بنویسید .

عالیہ :

بیش تر:

نپسند :

بی فایدہ :

- ۶ جدول را کامل کنید

رنج - بی فایده - ادب - آموخت - هنر نما - تسخیر ناپذیر - بنده پروری - طبل -
کلمات مركب : کلمات ساده :

-۷ درستي يا نادرستي عبارتند هاي زير را مشخص كنيد .

  - دانا مانند طبل غازى و نادان مانند طبله عطار است .
  - آموخت و نکرد يعني ياد گرفت ولی به آن عمل نکرد
  - عبارت زير ما کدام ضربالمثا ، تنايس معناب ، بيشتر ، دارد ؟

مشک آن است که خود بیوید، نه آن که عطا بگوید.

الف) هر که بامش بیشتر برفش بیشتر

ب) مرغ همسایه غاز است

ج) ماست فروش نمی‌گوید ماست من ترش است

- ۹- لقمان، از چه کسانی، ادب آموخت؟ جگونه؟

۱۰- هم خانواده کلمات زیر را بنویسید.

عطل، : قا، : قصد

د

• عالم

ماده شست.

۱۱- جملات زیر را در جدول قرار داده و جدول را کامل کنید.

ناهید دید : محسن خدید :

جمله	سوال (چه چیزی را / چه کسی را)	پاسخ (مفعول)
علی گرفت .	علی چه چیزی را گرفت ؟	علی کتاب را گرفت .
		محسن نان را خرید .
		ناهید دوستش را دید .
		مادر میوه ها را شست .

۱۲- کلمات زیر را کامل کنید .

- بی و ده زنیور علی بله
۱۳- در هر گروه از کلمه ها یک کلمه با بقیه نامهانگ است آن را مشخص کنید .
تازه - نیزه - کمان - تیرانداز - ادب - عالم - آداب - مودب
۱۴- کدام گزینه با بقیه فرق دارد .

الف) کتاب مریم   ب) درخت بلند   ج) دریای وسیع   د) مادر مهریان

۱۵- کتاب گلستان اثر کیست .

الف) حافظ   ب) سعدی   ج) ایرج میرزا   د) پروین اعتضامی

۱۶- در جمله زیر مفعول کدام گزینه است . من بنایی را از پدرم یاد گرفتم

الف) من   ب) پدرم   ج) بنایی   د) یاد

۱۷- در کدام گزینه تمام واژه ها هم خانواده هستند .

الف) ادب - آداب - مودب   ب) عطر - عطار - مشک

ج) نظم - منظم - ناظر   د) عالم - معلوم - عمل

۱۸- کدام یک از واژه های زیر برای ترتیب زمانی استفاده نمی شود .

الف) اول   ب) ولی   ج) ابتدا   د) نخست

۱- مشک آن است که خود ببوید ، نه آن که عطار بگوید .

۲- آورد   جمع کرد   مادر   زهرا

۳- عطار : عطر فروش   طبله : صندوقچه

غازی : جنگجو   پرهیز کردن : دوری کردن

ناپسند : نامناسب   چندان : هر مقدار

۴- دو نفر بیهوده رنج می بردند و تلاش می کنند . یکی آن

کسی که مال جمع می کند ولی استفاده نمی کند و

دیگری آن کس که علم می آموزد ولی به آن عمل نمی

کند

۵- بی فایده : مفید   ناپسند : پسندیده

بیش تر : کمتر   عالم : نادان

۶- کلمات ساده : رنج - ادب - آموخت - طبل

کلمات مرکب : بی فایده - هتر نما - تسخیر ناپذیر -

بنده پروری

موفق باشید .

تهیه گننده : معصومه خدادی